

RECENZJA

PIOTR LEŚNIEWSKI

Józef Zych *Zadośćuczynienie. Komu? Kiedy? Ile?* Wydawnictwo Apostolicum, Ząbki 2017, 471 stron

Zadośćuczynienie. Komu? Kiedy? Ile? stanowi kontynuację rozważań Józefa Zycha na temat zadośćuczynienia (*Dochodzenie zadośćuczynienia w polskim systemie prawnym. Doktryna i orzecznictwo sądowe*, PIU, Warszawa 2016; *Rozbieżności w ustalaniu zadośćuczynienia. Doktryna, orzecznictwo i praktyka ubezpieczeniowa*, Apostolicum, Ząbki 2016). Autor nie poprzestaje na tym – w V tomie „Studiów i Analiz Sądu Najwyższego [Materiały naukowe]” ukazał się jego artykuł również traktujący o problemach zadośćuczynienia.

Zadośćuczynienie. Komu? Kiedy? Ile? to książka stworzona na podstawie wnikliwie przeprowadzonej analizy wyroków sądów powszechnych, Sądu Najwyższego i Trybunału Konstytucyjnego oraz związanych z nimi stanowisk zakładów ubezpieczeń – w procesie likwidacji szkód osobowych w części dotyczącej zadośćuczynień oraz w procesach sądowych.

Jak trafnie zauważyła dr Katarzyna Malinowska w recenzji zamieszczonej w omawianej książce, „jeżeli połączymy wiedzę teoretyczną na temat zadośćuczynienia, jaką posiada autor książki, z praktyczną znajomością tematu, a zwłaszcza znajomością orzecznictwa sądów powszechnych i Trybunału Konstytucyjnego, na które się powołuje, to należy uznać, że recenzowane opracowanie wszechstronnie i fachowo traktuje sprawę zadośćuczynienia.” Tę wysoką ocenę potwierdza w całości treść książki. Składa się ona z dwudziestu rozdziałów tematycznych, obejmujących wszystkie zagadnienia związane z dochodzeniem zadośćuczynienia, w tym także problemy, które obecnie są kontrowersyjne i oczekują na ostateczne stanowisko Sądu Najwyższego (uchwałę składu siedmiu sędziów). Chodzi tu o tzw. szkodę pośrednią. Do tego zagadnienia odniósł się autor w XIII rozdziale zatytułowanym *Szkoda pośrednia – poglądy doktryny, orzecznictwo sądowe*.

Z punktu widzenia praktyki ubezpieczeniowej, a zwłaszcza miarkowania szkód, na uwagę zasługuje rozdział XIV – *Standaryzacja ubezpieczeń*.

Bezspornie największą zaletą recenzowanej książki jest wyprowadzenie wniosków z ponad dwóch tysięcy przeanalizowanych wyroków sądów wszystkich szczebli (rejonowych, okręgowych, apelacyjnych, Sądu Najwyższego i Trybunału Konstytucyjnego) oraz przytoczenie istotnych poglądów zawartych w ponad ośmiuset wyrokach.

Bibliografia zawiera zestawienie wszystkich najważniejszych publikacji znanych i cenionych autorów z okresu po II wojnie światowej, poczynając od Zygmunta Radwańskiego.

Autor nie przechodzi bezkrytycznie wobec rozstrzygnięć zawartych w wyrokach (zarówno pozytywne, jak i negatywne), lecz odnosi się do nich, proponując określone rozwiązania. Wobec kwestii ciągle jeszcze występujących rozbieżności w ustalaniu odsetek, a zwłaszcza w ustalaniu początkowego terminu, od którego należy liczyć odsetki, istotne rozważania zawarte są w rozdziale XVI *Odsetki za zwłokę*. Dla praktyków ważne znaczenie będą mieć rozdziały XII – *Odpowiedzialność co do zasady*, XV – *Przedawnienie roszczeń* oraz XVIII – *Podstawy prawne do zaskarżania orzeczeń sądowych w sprawie ustalania zadośćuczynienia*.

W recenzowanej publikacji autorowi (co jest bardzo cenne) udało się powiązać w sposób logiczny poglądy doktryny z orzecznictwem sądowym, wskazując tak na jednomyślność w określonych sprawach, jak i na rozbieżności. Opracowanie to stanowi cenny wkład do doktryny odnoszącej się do szkód osobowych oraz praktyczny podręcznik dla prawników i zakładów ubezpieczeń.

Można z pełnym przekonaniem stwierdzić, że książka Józefa Zycha jest pierwszym dziełem, które wszechstronnie odnosi się do wszystkich zagadnień związanych z dochodzeniem zadośćuczynienia – zarówno przez poszkodowanych, którzy doznali obrażeń ciała, jak i najbliższych poszkodowanego, który na skutek wypadku zmarł. Autor odnosi się do tak zawiłych problemów jak prawo do zadośćuczynienia dochodzone na podstawie art. 446 § 3 k.c., a także do relacji przepisu art. 448 k.c. z 446 § 4 k.c.

Książka doczekała się wielu pozytywnych recenzji, w tym także ze strony naukowców zagranicznych (dr Stanisław Bocianowski – Paryż, Sorbona). O wadze, wagę do treści zawartych w książce przywiązywał autor i wydawnictwo, świadczą trzy recenzje zamieszczone na końcu książki – wszystkie pozytywne.

DR HAB. PIOTR LEŚNIEWSKI - Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Instytut Filozofii